

KISGRAFIKA

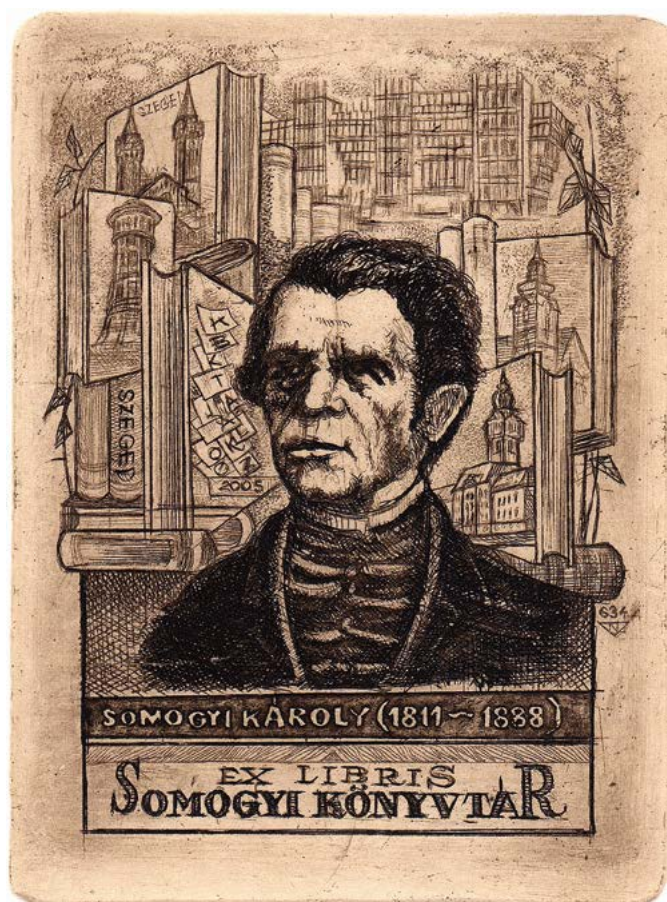
61. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”

Postacím: 2045 Törökbálint, Bartók Béla u. 2., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztő: Vasné dr. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető; e-mail: titkar@kisgrafika.hu

Nagy László Lázár rézkarca, C3, op. 634/A (2005), 118×87

T A R T A L O M

Vasné dr. Tóth Kornélia: A Kisgrafika folyóirat 60 évére emlékezünk

Padné Szabó Mária: Fabula animae – Lélekmesék. Kapolcsi Kovács Csaba kiállítása

Dr. Horváth Hilda: Az ex librisek őrzői – a 60 éves szegedi KBK 30 éve a Somogyi-könyvtárban

Vasné dr. Tóth Kornélia: Bányászat a kisgrafikában

Dr. Horváth Hilda: Józsa Károly (1872–1929)

Vasné dr. Tóth Kornélia: Híres gyűjtők könyvjegyei az OSZK-ban. Déry Ernőné (1886–1972)

Várkonyi Zsolt – Vasné dr. Tóth Kornélia: Várkonyi Károly kisgrafikai alkotásjegyzéke (VIII.)

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVESPOLC – EGYESÜLETI HÍREK

2022/4

A KISGRAFIKA FOLYÓIRAT 60 ÉVÉRE EMLÉKEZÜNK

2022 októberében ünnepli a *Kisgrafika* folyóirat (korábbi nevein: *KBK Értesítő*, *Kisgrafika Értesítő*) fennállásának 60. évfordulóját. Az 1959-ben alapított Kisgrafika Barátok Köre szaklapja az 1962. októberi első szám megjelenésétől fontos szerepet tölt be a kisgrafika, az ex libris műfaj és ezzel együtt a Kisgrafika Barátok Köre (napjainkban: Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület) tevékenységének népszerűsítésében.

A számtalan külföldön megjelenő kisgrafikai, ex libris témájú lap között méltó helyet foglal el, ezek ismertetik, hivatkoznak rá. Itt említhető a *Mitteilungen der DEG* (Németország), a *Mitteilungen der ÖEG* (Ausztria), a francia *L'Ex-libris Français*, a belga *Graphia*, a dán *Nordisk Exlibris Tidsskrift*, a cseh *Knižní značka*.

A lap 1963-tól évi 3 számmal jelent meg egészen 1990-ig, amikor váltottak a negyedévi megjelenésre. Az újság neve ekkor egyszerűsödött *Kisgrafikára*, formátuma pedig A/4-es méretűre. Ez a formátum a mai napig megőrződött, akárcsak a 16 oldal terjedeleme. A *Kisgrafika* 2012/1. számában az 50. évforduló alkalmából Lenkey István jelentetett meg egy összegző írást *KBK ÉRTESÍTŐ – KISGRAFIKA ÉRTESÍTŐ – KISGRAFIKA. Ötven év a számok tükrében* címmel, melyben sok szempontú statisztikai adatokat adott közre, közzéve a cikkek íróinak, a szereplő művészeknek, alkotásoknak a számszerűsíthető adatait. A sajtótörténeti vonatkozásokat külön egységben taglalja. Az adatokat a következőkkel egészíthetjük ki az utolsó 10 évre (2012–2022) nézve.

A lap az utóbbi 10 évben is negyedévente jelent meg. A közreadó a Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület (Budapest), a 2015/4. lapszámtól 2045 Törökbalint, Bartók Béla u. 2. székhellyel. A kiadásért a mindenkori titkár (ügyvezető) felel, azaz 2001–2015 végéig Palásthy Lajos titkár, a 2016/1. számtól Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető.

A szerkesztőség tagjai a 2011/4. számtól 2017 végéig dr. Arató Antal, Ürmös Péter, V. Tóth Kornélia voltak, utóbbi a 2014/3. számtól Vasné dr. Tóth Kornélia néven. A 2018/1. számtól dr. Arató Antal leköszönésével Palásthy Lajos vette át a helyét Ürmös Péter és Vasné dr. Tóth Kornélia mellett a háromtagú szerkesztőségben. A 2019/1. számtól Ürmös Péter lemondásával és körből való távozásával Palásthy Lajos és Vasné dr. Tóth Kornélia szerkesztette tovább a lapot, majd Palásthy Lajos megbetegedése miatt a 2019/2. számtól Vasné dr. Tóth Kornélia egyedüli szerkesztője lett az újságnak a mai napig.

A nyomdai előkészítést, tördelést a 2007/1. számtól a Palásthy Bt. végzi, melyért Palásthy Imrét illeti köszönet. A lap előállítását a 2007/2. számtól a budapesti Opár Nyomdában, majd a 2012/2. számtól napjainkig a budapesti Váreg Nyomdában történik.

Múltidézésül betekintést nyújtok az első, 1962. októberi szám tartalmába. Az akkor még 8 oldalas, A/5-ös méretű, *KBK Értesítő* néven induló újság szerkesztője Galambos Ferenc volt, a kiadásért Réthy István, a KBK titkára felelt. Ez évben két szám jelent meg, októberben és decemberben. Az 1. számban Galambos nyitó cikke az 1962. júliusi párizsi ex libris világtalálkozóról számolt be, majd a *Hírünk a világban. A magyar ex libris külföldön* című rovat magyar grafikusok

(Kaveczky Zoltán, Fery Antal, Drahos István, Stettner Béla) és műveik külföldi sikereiről, szerepléséről tudósított. *Egy és más az ex librisgyűjtésről* címmel az 1962–1963. évi számokban cikksorozat keretében a gyűjtőknek szolgált ismeretekkel, tanácsokkal: az újság első számában az ex libris műfaj történeti áttekintésével, a következő számban a grafikai technikák, majd a gyűjtés módozatainak, mikéntjének bemutatásával, a későbbiekben a cserélés etikáját, a grafikák tárolási módjait szedte pontokba. A *Közlemények* rovatban többek között az új tagokról, a tagdíjbefizetésről és a készülő cserelistáról, az új kiadványról adtak hírt. Már a 2. számtól az újság része volt a francia nyelvű rezümé.

Az újság címlapja

Az első számot lényegileg Galambos maga írta, a 3. számtól kapcsolódtak be dr. Semsey Andor, dr. Varga Sándor Frigyes, Réthy István, majd Varga Nándor Lajos, Szij Rezső, Szentesi Flórián, Soós Imre, Bélley Pál és Tiszay Andor. A rovatok is bővültek, már a következő számoktól hazai hírekkel, magyar és külföldi könyv- és katalógusismertetőkkkel, évfordulós írásokkal, programbeszámolókkal. A képillusztrációk mellett a gyűjtők munkájának segítésére elsőként lengyel grafikusok kézjegyeit mutatták be az 1963. májusi számban, majd a későbbiekben orosz és magyar művészek szignóit is.

A jelenre áttérve a lap profiljának megfelelően napjainkban is főként kisgrafikai témájú tanulmányokat, cikkeket, kiállításmegnyitó szövegeket tartalmaz. A magyar mellett külföldi ex libris művészeket és gyűjtőket is bemutat, nemegyszer évfordulóhoz kötődően. A fő cikkek mellett külön rovatot képeznek a hírek (magyar és külföldi hírek, pályázatok), a lapszemle (magyar és külföldi lapok), a könyvespolc (főként kisgrafikai, ex libris témájú megjelenésekről). Az újság részletesen beszámol a KBK egyesületi életéről (a 60. évfordulóra bővített szám jelent meg), a budapesti mellett kitekintést adva a tagszervezetek – napjainkban a szegedi, ajkai kör – eseményeire is. Emellett hangsúlyt helyez a fontosabb külföldi pályázati kiírások, kongresszusok (ezek közt kiemelten a FISAE-kongresszusok) bemutatására.

A *Kisgrafika* újság repertóriumait 2016-ig Imolay dr. Lenkey István állította össze.

Külön értéket jelent a lap digitális elérhetősége a KBK honlapján (<http://www.kisgrafika.hu/ujzag/index.htm>) és az OSZK Elektronikus Periodika Archívumában (<https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=3468>). Az aktuális számok 2019-től felkerülnek a kör *Ex Libris – Kisgrafika Barátok Köre Egyesület* néven létrehozott Facebook-oldalára is. 2021 tavasza óta pedig az MTA Könyvtár és Információs Központ jóvoltából az MTA KIK digitalizált folyóiratokat tartalmazó REAL-J repozitóriumában (<http://real-j.mtak.hu/view/journal/Kisgrafika.html>) a legrégebbi számok is megtekinthetők 1962-től napjainkig; e link a honlapunkról is elérhető. A lap így többféle fórumon, egyre szélesebb körben töltheti be információközlő szerepét a kisgrafikakedvelők, a *Kisgrafika Barátok Köre* története, működése iránt érdeklődők számára.

Vasné dr. Tóth Kornélia

FABULA ANIMAE – LÉLEKMESÉK. KAPOLCSI KOVÁCS CSABA KIÁLLÍTÁSA

A 2022. május 27-én az ajkai Városi Múzeum elhangzott megnyitó szerkesztett, rövidített változata.

Szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket Kapolcsi Kovács Csaba kiállításán! Külön üdvözlöm azokat a kapolcsiakat, akik maguk, vagy hozzátartozóik a mai kiállításunk szereplői.

Kapolcsról és kapolcsiakról – még élőkről és már holtakról – mesélünk embermeséket, lélekmeséket. Rendkívüli módon, a Kapolcsról származó Csaba grafikái segítségével, melyek képbe tömörített élettörténetek. Huszonhat megrajzott mese, amelyek többet mondanak, mint a legpontosabban megfogalmazott mondatok. A grafikákon jól felismerhetők a főszereplők, de elsősorban nem arcvonásaik vagy alkatuk, hanem személyiségjegyeik, gesztusaik, lelkületük alapján.

Kapolcsi Kovács Csaba: Kálmán János, ceruzarajz (2021), 250×192

A kiállított alkotások a szó minden értelmében egyedi grafikák. Egyedi az ötlet, a meseíró és az illusztráló is a grafikus maga. Egyedi a nézőpont, a stílus, a humor. Egyedi, mégis megfejthető jelképekkel találkozunk az alkotásokon. A fa a gyökerétől a korona csúcsáig gyakran keretbe foglalja a témát. Ilyenkor a mesebeli életfa szerepét tölti be, vagyis összeköti a világot 3 szintjére, a föld alattit (gyökér = pokol), a földet (törzs = létező világunk) és az eget (lombkorona = menny).

A felhő szinte minden grafikán szerepel. Funkciója kettős: amellet, hogy árnyékol, bodros rajzolata állatot vagy embert rejt magában. Példa a *Keresztmama* és az *Apu* című rajz. Az előbbin keresztanya lányai és unokái a messzeségben, az utóbbin Ikarosz repülési próbálkozása jelenik meg.

A létra a továbbhaladásban segíti a szereplőket. A tenni akarás, a kitartás, a haladás jelképe nem véletlenül került a *Somogyi tanár úr*, a *Zsákos ember*, a *Varjú néni*, a *Valter malom*

és a *Vendi* című munkákra. Ugyancsak a haladás szimbóluma a kerék. Az természetes, hogy a gépek keréken gurulnak. Az autóbusz, traktor, motorkerékpár, kerékpár, szekér, cséplőgép, talicska, kerekesszék elengedhetetlen kelléke ez. De a jó megfigyelő megtalálja a rajzokon a liftemelőn, a fűrészgépen, a gémeskúton, a fodrász székén és az órán is.

Végül az állatok mint egyes emberi tulajdonságok kifejezői érdemelnek figyelmet. A madarak közül a pulyka a harag, a sértődöttség, a bagoly a tudomány, a liba pedig a tudatlanság jelképe. Kedves időtöltés lehet az alkotásokon felfedezni a többi – alig vagy jól – elrejtett állatot: a szarvast, tehenet, lovat, szamarat, birkákat, kutyákat, macskákat, rókát, ürgét, nyulat, békát, poloskát, macit, méhecskét, rákot és repülő halat.

Jelképértéktű az is, hogy a grafikák a grafit sok-sok árnyalatával készültek, mindössze az *Anyu* és *Apu* című munkákon van némi más szín is.

Csaba technikai és látásmódbeli sokszínűségét tapasztalhatjuk akkor is, ha a műveket megpróbáljuk „fejre állítva” is megnézni. Ne lepődjünk meg, ha több ilyen alkotást is találunk. Szembefordított tükrök ezek, amelyeken keresztül többet és mást is láthatunk a világból, mintha a mesék birodalmában lennénk. Csabának éppen az volt a célja, hogy megörökítse, megmentse szülőfaluja lélekmeséit, amelyek a múltat idézik ugyan, de érdemesek arra, hogy megmutassuk az utánunk jövőseknek is, hogy épülésükre szolgáljon. Ha ez sikerült, akkor nem kell mondanunk, hogy itt a vége, fuss el véle, inkább azt, hogy aki nem hiszi, járjon utána.

Padné Szabó Mária

AZ EX LIBRISEK ŐRZŐI – A 60 ÉVES SZEGEDI KBK 30 ÉVE A SOMOGYI-KÖNYVTÁRBAN

*Kiállítás és megemlékezés 2022. augusztus 30-án
(a kiállítás nyitva: 2022. szeptember 17-ig)*

A szegedi KBK 2021-ben volt 60 éves, de a pandémia miatt 2022. augusztus 30-án ünnepelte fennállásának 60. évfordulóját, egyúttal arról is megemlékezve, hogy 30 esztendeje tartják találkozójukat a Somogyi-könyvtárban. Rácz Mária-nak, az esemény szervezőjének köszönhetően gazdag és tartalmas volt a program. Üdvözölte a vendégeket, majd felkonferálta a két éneklő, illetve versmondó diáklányt. Ezután a könyvtár igazgatóhelyettese, Piri Ildikó következett, aki felhívta a figyelmet a könyvtár possessorai bejegyzéseket és ex libriseket egyaránt feldolgozó digitális adatbázisára. Részletesebb bemutatására egy további helyi KBK-s találkozót kapcsán kerül majd sor.

Nagy László Lázár fametszete, X2, op. 419 (1983), 59×99

A könyvtárban rendezett ex libris kiállítást Ujszászi Róbert nyitotta meg. Összefoglalta az ex libris történetét, külön hangsúlyozva, hogy nincs még egy olyan alkotói műfaj, amelyben a megrendelő személyisége és az alkotó egyénisége ennyire együvé fonódna. Az ex librisek mellett a szegediek által kiadott mappákra is felhívta a figyelmet. Egypár, ezekből származó bekeretezett grafikai lap gyermekkorában az ő otthonuk falán is függött. Hangsúlyozta, hogy rendkívül sok helyi épület, Szegedhez fűződő emlék szerepel a kisgrafikákon, s ebben csak Budapest előzi meg az alföldi várost.

A szegedi KBK művésztágya, Bakacsi Lajos volt Rácz Mária munkatársa annak a vetített képes előadásnak az elkészítésében, amely évtizedekre visszatekintve röviden és érdekesen mutatta be a szegediek ex libris életét, a KBK tagjait, gyűjtőket és művészeket egyaránt. Felvillantak az első rendszeres szegedi találkozók, amelyeket még Kopasz Márta otthonában tartottak, majd megjelentek a kiállítások, országos rendezvények, nemzetközi találkozók képei. Ezeken a jelenlévők olykor saját magukra ismertek, máskor felidéztek a mára már eltávozott ex libris gyűjtők, alkotók emlékét. Természetesen szó esett több Szegedhez kötődő jeles művészről is, így Buday Györgyről, aki kitűnő szervező is volt, továbbá a sokak által kedvelt Vadász Endréről, Varga Mátyásról, aki házat adományozott Szegednek (jelenleg sajnos zárva van), valamint természetesen Kass Jánosról és Kopasz Mártáról. A kiállításon szereplő grafikák közül is azokat mutatják be, amelyek szegedi gyűjtőkhöz kötődnek, vagy éppen a művész kapcsolódik a napfény városához. Külön tablót kapott Kékesi László, Várkonyi Károly, Bordás Ferenc és Diskay Lenke.

Kopasz Márta linómetszete, X3, 60×59

A szegedi KBK-nak nemcsak múltja, hanem virágzó jele is van, s ennek kovásza – az aktív tagság mellett – Rácz Mária. Minden alkalomra tartalmas programokat szerveznek, rendszeresen az előadások, kiállítások, s mindehhez biztos helyszínt nyújt a városi könyvtár, így együtt járulnak hozzá Szeged pezsgő kulturális életéhez. Civil kezdeményezésük sokak számára lehet példakép. Megkapó az a személyesség, Mária figyelmessége révén, ami a tagokat nemcsak a kisgrafikához, hanem egymáshoz is közel hozza. Nem csoda, hogy nem győztek egyre több széket hozni a könyvtár tágas termébe, hogy mindenkinek legyen helye! Példaszerű és követendő tevékenységükhöz a budapesti KBK tagjai, s a szintén jelenlévő művész-elnök, Vén Zoltán nevében Antalné Tari Zsuzsa gratulált a szegedieknek. Céltudatos kulturális munkájukat a helyi sajtó, tévé is sokra tartja, amit érdeklődő jelenlétük bizonyított. További sikereket kívánunk!

Dr. Horváth Hilda

BÁNYÁSZAT A KISGRAFIKÁBAN

*A dorogi Reimann Bányászattörténeti Miniverzumban
2022. szeptember 23-án elhangzott kiállításmegnyitó szövege.*

„Odalenn, odalenn, / Tátognak a tárnák. / Odalenn, odalenn, / A mélység méhe mélylik. / Mi zúg odalenn? / Mit titkol a vén föld / Odalenn, odalenn? / Bányászoknak / Isten adjon / Jó szerencsét!” (Sík Sándor: *A bánya*)

Sík Sándor *A bánya* című versének bevezető soraival köszöntöm Önöket ezen a tematikus kiállításon, melynek kurátora Mednyánszky Miklós okleveles bányamérnök. A tárlat összeállításában örömmel voltam a segítségére részben saját, részben az Országos Széchényi Könyvtárban található ex libris anyaggal. Külön köszönet illeti Dorog városát a bányászati konferencia és a keretében létrejött kiállítás támogatásáért. A két helyszínen, a József Attila Művelődési Házban és a Reimann Bányászattörténeti Miniverzumban rendezett konferencia valamennyi résztvevője számára kívánjuk, hogy e tárlat különleges színfoltja legyen a mai nap eseményeinek, és a később idelátogatók számára is maradandó élményt nyújtson.

A kiállítás célja, hogy a többféle képi dokumentum, kisgrafika révén rendhagyó betekintést nyújtson a bányászat világába. Mottójául Nagy László Lázár (1935–2019) ceglédi alkotó egy kisgrafikáján szereplő mondata szolgálhat: „A bányászat története segít a ma emberének, hogy megismerje a múltat, értékelje a jelent, és megalapozza a jövőt”. Valóban, az itt látható grafikákkal, metszetekkel, képeslapokkal és gyufacímkekkel időutazást tehetünk a bizonyos aspektusokból már a múltat idéző tevékenység, a bányászat, a bányabeli munka világába; mindez fontos tanulságokkal szolgálhat a jelen számára.

Nagy László Lázár: *Bányatörténet I., fametszet, X2 (1985), 110×120*

Bányászati vonatkozású ábrázolások a II. világháborúig csak ritkán jelentek meg a képzőművészetben, a XX. század második felétől viszont – javarészt a politikának köszönhetően – számos alkotás született e témakörben, főként az 1948-ban alapított Képcsarnok Vállalat megbízásából, mely a számozott grafikák mellett reprezentációs albumokat is megjelentetett.

A hagyományos, mélyművelésű bányászat helyszínének és a bányabeli munkának az ábrázolása nem könnyű feladat. A

hiteles szemléltetéshez a művésznek alá kell szállnia. A tárlaton bemutatott, az 1960-as években kiadott reprezentációs albumból származó rézkarcokon láthatjuk a színtereket, az eszközöket és a munkafolyamatokat. A tevékenységek közt szerepel vágatbiztosítás, frontfejtés, jövesztés (azaz kőzet, ásványi anyag megbontása). A mélyben folyó termelés mellett a grafikák másik része a felszínen megjelenő épületeket, építményeket, például aknatornyot (Kányás, Zobák), őrlőművet (Mád), osztályozót (Ajka, Berente), ércdúsítóművet (Gyöngyösoroszi), bányászati kutatóintézetet, munkásszállót, bányászgyógyházat (Hévíz) ábrázol. E külszíni épületek, tájak jó része ma már nem létezik. A képeket alkotó grafikusok a II. világháború utáni időszak sokat foglalkoztatott művészei: Ábrahám Rafael, Csergezán Pál, Gönczi Béla, Krajcsirovics Henrik, Czinke Ferenc, Gacs Gábor, Lenkey Zoltán és Palicz József. Többük bányavidék közelében született, illetve élt, például a tatabányai származású Krajcsirovics Henrik, aki a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után hazatért szülővárosába és 44 éven át vezette a Bányász Képzőművész Kör. Művészetével erősen kötődött közvetlen környezetéhez, bányász-témájú konstruktivista festményei, linómetszetei a regionális és országos kiállításokon kívül sikerrel szerepeltek külföldön – Lengyelországban, az NDK-ban, a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Kínában, Brazíliában – is.

A bányászati témájú képeslapok készítői közt kiemelem *Varsányi Pál* (1902–1990) nevét, aki a fametszet technikáját alkalmazva, a fekete-fehér színek kontrasztja adta lehetőségeket kihasználva, finommívű vonalakkal, hitelesen mutatja be a munkában levő emberek, például a fejtést végző vájár és a csillét toló bányamunkás tevékenységét, környezetét, kiemelve egy-egy általuk végzett mozdulatot. A képeslapok az 1948-as *Bányászok* című sorozat ceruza- és krétarajzai nyomán készültek.

Varsányi Pál: *Bányászok (képeslap a sorozatból)*

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán végzett *Viday Brenner Nándor* (1903–1944) vallási, mitológiai tárgyú művek, zsánerképek festése után fordult 1945-től a bányászat mint téma felé, elsősorban üzemek megrendelésére készített alkotásokat. Művészi módon, de az élethez, a valósághoz hűen ábrázolja a bányabeli életet, megjárva a föld mélyét, a bányák zugait. Képein a bányásztevékenység fontos műveleteiből figyelhetünk meg egy-egy kimerevített pillanatot, diafilmszerűen. A képeslapok hátulján a „Jó szerencsét!” jelszó mellett a szocialista idők munkaversenyének ismerős jelszavai tűnnek fel: „Fokozódik a széntermelésünk!”, „Fokozni kell a bányászat gépesítését!” stb.

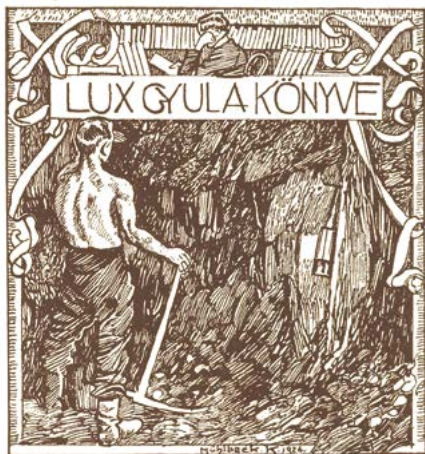
Nagy László Lázár (1935–2019) ceglédi grafikus két bányatörténetet bemutató, mozaikos grafikája 1985-ben, az ajkai

országos kisgrafikai kiállításra készült. Az egyiken szerepel kiállításunk már említett mottója a bányászat történet ismeretének fontosságáról a múltat, a jelent és a jövőt illetően. A másikon a grafikus azt a folyamatot mutatja be, ahogyan a múlt bányászának hagyományos eszközeit, a pisláloló mécesest, a csákányt, a lapátot, a csillét fokozatosan kiszorítják az új, modern eszközök. Utóbbi kép középpontjában bányabeli robbantás látható, melyre a világon először Selmezbányán került sor 1627. február 8-án.

Ugyancsak az ajkai pályázatra készült *Bagarus Zoltán* (1947–1999) és *Torró Vilmos* (1935–2001) bányászati témájú könyvjegye, utóbbi az Ajkai Városi Könyvtár nevére. *Ürmös Péter* (1956–) szintén ekkora alkotta Krier Rudolf egy ex librisét, mely az ajkai bányászatot idézi bányásszal, függőcsillével, a háttérben Ajka városával. Utóbbi művekkel rátértem a kisgrafikák körében egyedi formajegyeket hordozó ex librisekre, melyek eredeti funkciójukban könyvbe ragasztott könyvjegyek voltak, napjainkban inkább albumokban, a gyűjtők közti cseréforgalomban találkozhatunk velük. Bányászati vonatkozású ex libriseket főként olyan gyűjtők készíttettek, akiknek volt valami kapcsolatuk a bányászattal, például bányavidék közelében laktak, vagy azt kutatták, vagy maguk is ehhez kötődő szakmában dolgoztak. Következzen néhány példa a részben a tárlaton is szereplő bányászati ex librisek megrendelői közül!

A pécsi *Kovács József* (1915–1996) könyvkötő, nyomdász, művezető 1950-től nyugdíjazásáig a pécsi Szikra Nyomdában dolgozott. Hetey Ottó, Kopár Lajos, Szentesi Flórián, Varga Antal, Dravecz József mellett tagja lett a Pécsen 1962-ben megalakuló kisgrafikakörnek, hivatalos nevén a MÉV (Mecseki Érbányászati Vállalat) Ságvári Endre Művelődési Ház Kisgrafika Barátok Klubjának. Saját nevére szólóan kb. 100 különféle ex librist rendelt, ezeken a nyomdászat, az irodalom, Pécs nevezetességei mellett a környék bányavidéke is bemutatásra kerül, például Tóth Rózsa alkotásán.

Lux Gyula (1884–1957) pedagógus, nyelvész, kutató, oktatásszervező, tanügyi főtanácsos, a dobsinai és dél-szepesi németiség jeles kutatója honismereti tanulmányokat végzett Dobsina története kapcsán. Ez irányú kutatásai a bányászat történet szempontjából is megkerülhetetlenek. A számára készített könyvjegyek részben tanítói tevékenységére utalnak (gyermekek fejébe tölcserrel tudást töltő professzorral), részben bányászati vonatkozásúak (csákánnyal követ fejtő munkással) – utóbbi Mühlbeck Károly alkotása 1926-ból.

Mühlbeck Károly grafikája, P1 (1926), 60×55

Bubics György (1910–1993) bányászati szakíró számára 1935-ben Révész Kornél rézkarc ex librist készített, ezen a

félmeztelen munkás egyik kezében a könyvhalomból előbányászott kincset, egy kristályt, a másikban bányáslámpát tart.

Iffj. Szölgyény Pál (1941–) esztergomi bányagépész és villamosmérnök kisgrafika iránti szeretetét apjától, id. Szölgyény Páltól örökölte. Még tanulóként, 1959-ben lépett be a Kisgrafika Barátok Körébe, az ex librisek mellett minikönyvekkel is foglalkozott. Andruskó Károly egy neki szóló ex librise bányamérnöki foglalkozására utal bányában dolgozó munkásokkal. Fery Antal grafikája Szölgyény nevére külszíni létesítményeket: két aknatornyot, közöttük bányaépületet, és mögöttük egy meddőhányót jelenít meg.

Kállai Géza (1884–1948) bánya- és közgazdasági mérnök a rudabányai vasércbánya igazgatója volt a két világháború között. Haranghy Jenő grafikus készített számára könyvjegyet 1944-ben, melyen bányászakna előtt álló bányász látható csillével. A grafikán a jól ismert bányászköszöntés (Jó szerencsét!) és az egyenruha viselése mellett fellelhető a közismert bányászjelvény, melynek két eleme a nyeles ék (a vájárok szerszáma) és a kalapács.

Szomolányi Gyula (1927–2006) pécsi bányamérnök, a Mecseki Érbányászati Vállalat munkatársa, főosztályvezetője ex librisen két bányász szerepel lámpással, a grafikus Andruskó Károly. A zentai művész több ezer ex librist és több száz minikönyvet alkotott, utóbbiakba kerültek az ún. minilibrisek, melyekre példa a *Novodonszki József* nevére szóló kisgrafika bányászszerszámok és tárnabejárat ábrájával.

A magánszemélyek mellett intézmények nevére is készültek bányászati vonatkozású ex librisek, köztük a Pécsbányatelepi Iskolai Könyvtár, az edelényi Bányászklub Könyvtár, a miskolci Bányász Minikönyv Klub, a rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum könyvjegye, mindegyik grafikusa Andruskó Károly. A Pécsi Bányászati Gyűjtemény részére Takács Dezső pécsi grafikus metszett bányaeszközöket bemutató ex librist.

A kisgrafikáknak még számos fajtájával (postabélyegek, bányászrészvények, fizetési borítékok, szalvéták stb.) bővíthettük volna a bemutatást, de egy kiállítás és e megnyitó keretei is végesek. Sík Sándor *A bánya* című verséből vett sorokkal zárom beszédemet: „Bányászoknak, / Jámboroknak, / Éjben járó / Vándoroknak, / Isten adjon / Jó szerencsét!”

Én is kívánok mindannyiunknak jó szerencsét és új felfedezéseket a változatos képanyag szemlélése során! A tárlatot megnyitom!

Vasné dr. Tóth Kornélia

Andruskó Károly fametszete
X2, 35×28

Andruskó Károly fametszete,
X2, 84×49

JÓZSA KÁROLY (1872–1929)

A szecesszió sokat köszönhet a grafikusoknak. Ők voltak azok, akik a modern életérzést, stílust széles körben elterjesztették.

Ilyen volt a 150 esztendeje Jakobovits Károly néven, Szegeden született Józsa Károly is, akit Európa-szerte főként képeslapsorozatairól és mesteri fametsző technikájáról ismertek. Foltszerű, sommázó, expresszív erejű stílusa okán méltán hasonlította kortársa, Szemere Leó a legnagyobb szászadeleji grafikusokhoz, F. Vallottonhoz, W. Nicholsonhoz.

Tanulmányait a magyar művészek által kedvelt helyeken, Bécsben, Münchenben, majd Párizsban végezte. Bécsi mestere Christian Griepenkerl, aki – jóllehet a történeti festészet megszállottja volt – olyan művészeket indított útjára, mint A. Roller, C. O. Czeschka, E. Schiele. Nála tanult a szlovén Anton Azbe is, akinek müncheni festőiskolájában Józsa szintén megfordult. Innen aztán továbbutazott Párizsba, ahol a neves Julian Akadémián tanult.

Festő és alkalmazott grafikus lett: plakátot, illusztrációt, karikatúrát, képeslapot egyaránt készített és pár ex librist is. 1898-ban Stollwerck-plakátjával első lett Münchenben. 1908-ban Londonban a *The Studio* folyóirat pályázatán kapott aranyérmet. Színes linó- és fametszetei tették népszerűvé.

Neves kiállítóhelyeken szerepelt: 1904-ben Bécsben a Haggenbund kiállításán, a párizsi Salon des Artistes Français tárlatán etc. Budapesten 1908-ban és 1913-ban volt gyűjteményes kiállítása. Külföldi lapok (*The Studio*, *Rheinlande*, *Kunstwelt*) közzölték illusztrációit, s Budapesten is több ízben a *Művészet* című folyóirat.

Józsa baráti kapcsolatban állt Alfred Roessler kritikussal és Raphael Kirchner grafikussal. Roesslerhez hasonlóan kozmopolita volt, sokat utazott Európában, s olykor ő is írogatott kiállításismertetőket. Kirchnerhez mélyebb barátság fűzte. Az osztrák császárvárosban ismerkedtek meg, majd Párizsba utaztak, ahol sok időt töltöttek együtt. Közösén dolgoztak a satirikus *L'Assiette au Beurre* című folyóirat egyik lapszámán, amelybe karikatúraszerű szobrokat rajzoltak. Mindketten sok képeslapot, sőt sorozatokat terveztek. E műfajban Kirchner ismertebb és elismertebb lett. A külföldi szakirodalom az elsődleges és meghatározó szerepet Kirchnernek tulajdonítja – azt sugallva, s gyakran ki is mondva, hogy Kirchner hatott barátja lapjaira.

Józsa életművéhez érdekes adalékul szolgál egy müncheni képzőművészeti szaklap, a *Die Werkstatt der Kunst* vádja, amikor is – nevét nem említve – 1904-ben azzal vádolták, hogy eredeti fametszetként kiállított műve a Párizsban élő katalán festő, Xavier Gosé festményének tükörképe. Ez a malőr árnyalja a művészi alkotott képet, akár azt sugallva, hogy Kirchner stílusából, tematikájából is meríthetett. Igazi dilemma, hogy a barátok között milyen hatásról, vagy éppen kölcsönös művészi ösztönzésről lehetett-e szó. Ám a kor divatja és stílusa minden bizonnyal döntő szerepet játszott abban, hogy hasonló alkotásokat hoztak létre. Mindketten a 19. század utolsó éveitől foglalkoztak képeslapokkal, amely műfaj pályájuk felívelésével párhuzamosan lett egyre sikeresebb és népszerűbb. Lapjaik főszereplője az emancipált, cigarettázó, sportoló, divatimádó kacér nő, a flörtölő, csábító „femme fatale”. Józsa képeslapjain többnyire nagy, fehér háttér előtt jelennek meg az érzéki, kecses dámák, elegáns toalettekben, hatalmas kalappal. Az ihlet hevében odavetett vonalak ritmusa, játé-

ka határozza meg képeslapjait, némelykor a befejezetlenség érzetét keltve.

Józsa Károly fametszete, X2 (1906 előtt), 118×77

Fametszetű szabadgrafikáinak sommázó, karakteres stílusa jellemzi Szemere Leó nevére készített ex librisét. Érdekesség, hogy ez a kisgrafika a *Művészet* című folyóiratban 1904-ben megjelent cím nélküli fametszete tükörképe.

Thaddeus Abitz Schulze jogász, publicista ex librisén a folatok éppen csak sejtetik a női figura karakterét.

Józsa Károly rézkarca, C3 (1911), 124×86

Herzog Géza rézkarc technikával készült ex librise Józsa kifinomult technikai tudásáról árulkodik. Nem csoda, hiszen az olaj- és vízfestésben, valamint a grafikai technikákban egyaránt otthonosan mozgott. A kezében szobrocskát tartó nőalak a 20. század eleji ex librisek gyakori ikonográfiai típusa volt (lásd Nagy Sándor). A figurát hajlékony szecessziós vonalak ölelik körül. E grafika bemutatásával zárom az évfordulós grafikus művészetébe adott betekintést.

Dr. Horváth Hilda

HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

DÉRY ERNŐNÉ HERZ ILONA (1886–1972)

Déry Ernőné Herz Ilona szegedi gyűjtő már fiatalon vonzódott az irodalom és a képzőművészet iránt, és ez irányú érdeklődését egész életén át megőrizte. „Az exlibris gyűjtés nem szerzési és birtoklási vágy, hanem a legnemesebb sóvárgás a művészetek ezen legkisebb, és így legkedvesebb műfajának megszerzése után” – vallotta.

Déry Ernő kereskedővel való házasságkötése után került Szegedre, 1913-ban. Csatlakozott a szegedi grafikabarátok köréhez, melynek ekkoriban a Hungária Kávéházban volt a törzsasztala. Ahogy írta, nagyon sok kedves embert, művészt és gyűjtőt ismert meg a gyűjtés által. A kör gyűjtőtagjai többségükben szegedi ügyvédek, orvosok, vállalkozók voltak. Déry Ilona itt találkozott Bartos László nyomdatulajdonossal; Kolozs Lajossal, a Szegedi Ládagyár tulajdonosával és Lustig István ügyvéddel. Utóbbiak neves gyűjtőkkel váltak.

Déry Ernőné gyűjteménye darabjaival, magyar és külföldi ex librisekkel is részt vett a debreceni Ajtosi Dürer Céh kiállításán 1935 decemberében a Déry Múzeumban. A külföldi kapcsolattartást jelzi, hogy 1936-ban szerepelt az osztrák ex libris társaság, az Österreichische Exlibris-Gesellschaft cse-relistáján. A magyar grafikusok alkotásainak külföldre vitelével nagyban hozzájárult a művészek ottani népszerűsítéséhez.

A gyűjtésben a minőségre törekedett, ugyanez figyelhető meg a nevére készített ex librisek és alkalmi grafikák esetén. 1968-ig 102 saját névre szóló kisgrafikájáról tudunk. Később ez a szám tovább gyarapodott, 150 körülire. Sok lapot rendelt szegedi művészekről, Buday Györgytől, Vadász Endrétől, Bordás Ferencről. Nőalak könyvből kinövő virágokat ölel át az 1924-től Szegeden élő – a *Boldogasszony búcsúja* (1931) című fametszetsorozattal híressé váló – Buday György (1907–1990) ex librisén.

Emellett Menyhárt Józseftől, Bajor Ágosttól, Gáborjáni Szabó Kálmántól, Mata Jánostól, Horváth Endrétől is voltak névre szóló lapjai. Ezekon gyakori a népies motívumok szerepeltetése, a táj, a virág- és az állatábrázolás, illetve az olvasás, a könyv megjelenítése. A Déry család talán a szegedi származású Vadász Endrétől (1901–1944) rendelte a legváltozatosabb tematikájú lapokat: a gyűjtőszenvédélyre utalók mellett készítették vele grafikákat házassági évfordulóra, húsvétra, újévre; emellett csináltattak köszönő- és lakcímkártyát is. A gyűjtésre utalás egy különleges módjaként fészekbe fiókáinak grafikákat hordó madár látható egy Déry Ernőné nevére szóló 1934-es Vadász-grafikán.

Déry Ilona jelentős számban adott le rendelést külföldi művészek, köztük Hubert Woyty-Wimmer, Willi Geiger, Adolf Kunst, Nelly Degouy, Michel Fingesten, Toni Hofer, Max Kisslinger, Rose Reinhold, Sascha Kronberg és Maria

Rose Reinhold fametszete, X2, 52×50

Bauer-Klimbacher számára. Az osztrák Rose Reinhold (1894–1959) alkotása virág- és madármotívummal idilli hangulatot áraszt.

Több külföldi művésznél és gyűjtőnél személyesen is járt, illetve otthonában és pusztamérgesi szőlőbirtokán vendégül látta őket. Óriási csereanyaga ellenére – melyet a MEGE cse-relistái is tanúsítanak – gyűjteménye mindössze kb. 3000 lapból állt.

1944-ben, a második világháború, a fasizmus idején egész családjával együtt deportálták. Nem hiába vallotta az 1940-es években a *MEGE Kisgrafika* hasábjain: „Nagyon megtudom [sic!] érteni azt a gyűjtőtárs barátomat, aki, mikor mindenét elvesztette, csak a kisgrafika gyűjteményét és a könyvtárát akarta megmenteni...” (*MEGE Kisgrafika*, 1941/3–4. sz., 16.). Ő maga is így tett, gyűjteményét a szegedi Somogyi-könyvtárba helyezte letétbe, így az anyag elkerülte a pusztulást.

A világháború éveit túlélve Déry Ilona hazakerült, gyűjteménye így tovább gyarapodhatott, mígnem élete vége felé eladta ex libriseit. A grafikák további sorsát tekintve magán-személyek mellett több közintézmény, köztük az Országos Széchényi Könyvtár Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtára is sok lapot őriz a nevére szóló könyvjegyekből, főként a két világháború közt készült ex librisekből.

IRODALOM

1937. évi cserejegyzék, *MEGE Kisgrafika*, 1937/1. sz., 3.
 1939. évi cserejegyzék, *MEGE Kisgrafika*, 1939/2. sz., 16.
 BEER Iván: *Magyarországi zsidó ex librisek*, In: *Évkönyv 1970/80*, szerk. Scheiber Sándor, Budapest, kiadja a Magyar Izraeliták Országos Képviselőlete, 1980., 6.
 DÉRY Ernőné: *Mi örömöm van a könyvjegy-gyűjtésben?*, *MEGE Kisgrafika*, 1941/3–4. sz., 15–16.
 GALAMBOS Ferenc: *Déry Ilonka asszony*, *Kisgrafika Értesítő*, 1970. aug., 705–708. és *Kisgrafika* különszám, 1994, 6–7.
 MARJANUCZ László: *A szegedi zsidó polgárság műértékeinek sorsa a deportálás idején (Adalékok a zsidó-törvények szegedi végrehajtásához)*, *Déry Ernőné II. osztályba sorolt grafikai gyűjteménye*, In: *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Történeti tanulmányok, Studia Historica 1.*, szerk.: Zombori István, Szeged, 1995., http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/muzeumok/Csongrad_megye/Muzeumi_kotetek/pages/studia_historica_1/magyar/009_szegedi.htm
 RÁCZ Mária: *Visszatekintés*, In: *A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület szegedi csoportjának jubileumi évkönyve 1961–2011*, Szeged, KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület szegedi csoportja, 2011., 10.
 SOÓ Rezső, BEREI: *Az Ajtosi Dürer Céh grafikai kiállításai*, *Magyar Exlibris*, 1936/1. sz., 1–7. (Hozzáfüzve a kiállítási katalógus is, 1–8.)
 VASNÉ dr. TÓTH Kornélia: *Déry Ernőné Herz Ilona (1886–1972)*. In: *Uő.: Múltunk neves ex libris gyűjtői, lexikon*, Budapest, Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, 2019, 43–44.

Vasné dr. Tóth Kornélia

Buday György fametszete,
X2, 99×59

VÁRKONYI KÁROLY KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE, VIII., BEFEJEZŐ RÉSZ (1991–2001)

Rövidítésjegyzék:

exl. = ex libris

k. = könyve

lev. lap = levelezőlap

C3 = rézkarc

L = litográfia

X2 = fametszet (száldúcmetset)

X3 = linómetszet

X6 = plasztikmetset

P1 = klisé

/2,3 = több dúcra készült nyomat

/a = utólag betoldott grafikák, az időrend megőrzése érdekében

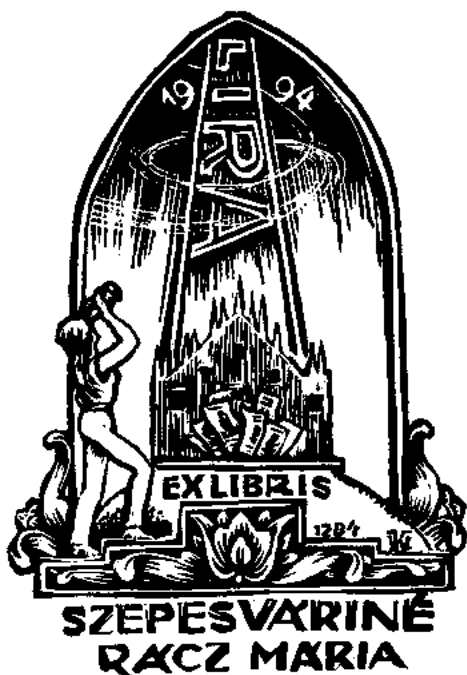
sz×m = szélesség×magasság (a szerző jelölése szerint)

Megjegyzések:

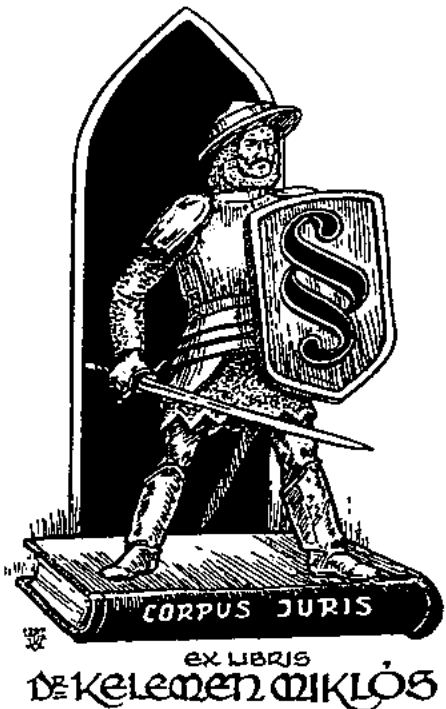
A feliratoknál néhol rövidített, magyarázó szöveg szerepel.

Hiányzó méret esetén nem maradt fenn a szerző által ismert példány.

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1991.				1280.	Szívélyes üdvözlettel Dr. Mayer József (portré gőzmozdonnyal)	X2	60×92
1273.	BUÉK a Debreceni Vendéglátásért Alapítvány 1992 (4 oldalas; repülő angyal tálcával)	X2, P1	88×135	1281.	Kellemes ünnepeket Dr. Mayer József (szárnyas kerék) – <i>évszám nélkül, későbbi változatán 1994-es dátummal</i>	X2	65×100
1274.	Ex libris Dr. Josephus Mayer (könyveken ülő női akt)	X2	46×90	1282.	Szívélyes üdvözlettel Mayer József (portré és vonat)	X2	62×104
1275.	Ex libris Debrecen város önkormányzat (J. A. Comenius 400 éve született, 1592–1670)	X2	55×85	1282/a.	1993-ban ennél többet is elérjünk Várkonyiék	X3	57×92
1275/a.	Megérkeztünk az utunk kezdetéhez... (születési értesítő)	P1	80×100	1993–1994.			
1276.	Ex libris Piac-segítő B.t., Debrecen (J. A. Comenius 400 éves)	X2	43×90	1283.	BUÉK – Exl. Dr. Adalbertus Kántor (paragrafussal átfont pohár)	X2	50×77
1277.	Jankovich Ferenc: A budai napkirály (borítóterv)	P1	150×210	1284.	Ex libris Szepesváriné Rácz Mária (a milánói dóm, nőalak távcsővel)	X3	83×121
1277/a.	Szántó György: Hajdútánc (borítóterv)	P1	150×210	1285.	Kellemes ünnepeket Dr. Horváth Károly 1994 (a szent család)	X2	58×95
1992.				1286.	Ex libris Várkonyi Csongor (fogaskerék könyvvel)	X2	47×85
1278.	Prosit Várkonyiék (életszínvonal a béka feneké alatt)	X3	47×90	1287.	Ex libris Kántor Ákos (kakas kiscibékkal)	X3	55×79
1278/a.	Prus: A fáraó (borítóterv)	P1	150×210	1288.	In memoriam Cervantes Saavedra (Don Quijote fölött Cervantes-portré)	P1	67×105
1279.	Születési kártya (terv)	P1		1289.	Ex libris Mario De Filippis (XXV. Congr. Int. Exl. – Milano)	X2	50×87
				1289/a.	In memoriam Ioan Slavici	P1	110×210
				1290.	BUÉK Várkonyiék 1995 (újszülöttet emelő anya)	X2	60×92
				1995.			
				1291.	In memoriam Dr. Soós Sándor 1995. I. 27. (emlékoszlop, kopjafa)	P1	90×155
				1292.	Ex libris-numismaticis Sárszegi György (lovass vitéz) – <i>többféle méretben</i>	P1	85×118, 90×125
				1293.	Paul G. Becker (In memoriam Fery Antal, 1994. 06. 30.)	X2	85×54
				1293/a.	Dr. Balogh Lajos (Thank you)	P1	
				1294.	Szentesi Barbara és Halász Péter esküvője (fiatal pár)	P1	195×105
				1295.	Szabó Péter könyve (fát köszöntő férfi)	X2	55×85
				1296.	Ex libris Dr. Szabó Tamás (könyvoszlopon olvasó férfi)	X2	50×90

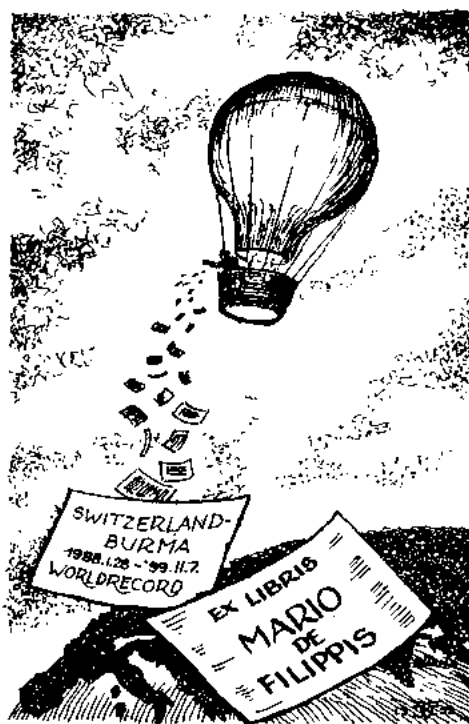

Várkonyi Károly grafikája, op. 1284 (adatok a jegyzékben)

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1297.	Ex libris Dr. Kelemen Miklós (paragrafusos pajzsot tartó vitéz)	P1	72×115	1998.			
				1310.	Debrecen várossá nyilvánítása (Debrecen-sorozat)	P1	210×150
				1311.	Csokonai a Nagyerdőn (Debrecen-sorozat)	P1	210×150
				1312.	A piac (Debrecen-sorozat)	P1	210×150
				1313.	Petőfi Debrecenben (Debrecen-sorozat)	P1	190×110
				1314.	50 éves a Közalkalmazottak Szimfonikus Zenekara	P1	85×165
				1315.	Az emberi agy győzelme önmaga felett	P1	140×210
				1316.	Ex libris Dr. Székely György (az idegrendszer a csontváz kezében)	P1	46×88
				1317.	Mephisto rondója („eladó az egész világ” – tematikus rajz)	P1	
				1318.	Az orvos (a beteg reményadója – tematikus rajz)	P1	
				1319.	Ex libris Dr. Altorjay István	P1	83×100
				1320.	Ex libris Dr. Susanna Vitalis	P1	
				1321.	Mr. Alkohol (a család rombolója – tematikus rajz)	P1	150×280
				1322.	A bürokrata („mindenek fölött” – tematikus rajz)	P1	
				1323.	A közerkölcs (a nagyerdei körút – tematikus rajz)	P1	
				1324.	Önarckép	P1	
				1325.	A gyilkos drogok (látomásszerű kép csalogat a szakadék felé)	P1	
				1326.	Ex numismaticis Tadeusza Ortyla Sanoka (Kopernikusz, Paganini)	P1	71×137
				1327.	In memoriam Dr. Katona Gábor (vitorlás hajó a felhőkben)	P1	87×128
1297/a.	BUÉK Várkonyiék (az óévet kirúgó művész)	P1	75×132				
1298.	Ex libris Kiss Balázs (a két féltekét összekötő Merkúr-bot)	P1	93×104				
1299.	In memoriam Csokonai Vitéz Mihály – színezett	P1					
1996.							
1300.	In memoriam Fery Antal	X2					
1301.	Ex libris Éles Csaba (paragrafus, kígyó)	P1					
1302.	Ex libris Dr. Krier Rudolf (bajor városrész, Mercedes-Benz autó)	P1	163×85				
1997.							
1303.	BUÉK Dr. Ormós Emese (poharat emelő kéz) – későbbi évre is	P1	57×108				
1304.	Irén! 1997. 10. 25. (Várkonyi Károly felesége halálára; az égbe repülő nőalak)	P1	82×140				
1305.	Irén! 1997. 10. 25. (felesége halálára gyászjelentés; fa tövében ülő férfi lehajtott fejjel) – többféle méretben és technikával	X3, P1	82×120, 100×147				
1306.	BUÉK DEÁSZ Nyomda	P1	48×72				
1307.	BUÉK Gábor család	P1					
1308.	Prosit! BUÉK Várkonyiék 1998 (világosságot a fejekbe)	P1	68×133				
1308/a.	Prosit! BUÉK Várkonyiék 1998 (dobókockázó kéz)	P1	118×65				
1309.	Incognitóban boldogabb újévet kívánok Koroknai Kornél 1998 (partedlis gyerek pezsgőspohárral)	P1	70×133				

Várkonyi Károly grafikája, op. 1327 (adatok a jegyzékben)

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1328.	Szoborrombolás (kegyeletos utókor – tematikus rajz)	P1		1347.	Ex libris Tóth Levente (Leonardo da Vinci-pályázat)	P1	
1329.	Egy politikus „álma” (fenn a csúcs – tematikus rajz)	P1	115×175	1348.	In memoriam Leonardo da Vinci (ex libris)	P1	
1330.	Meghívó grafikus életművének kiállítására	P1		1349.	Ex libris Andreas Komanicsi (Ioan Slavici emlékére; terv Aradra)	P1	79×134
1331.	Csilla lányom halálára (búcsúrajz Csillától)	P1	93×115	1350.	In memoriam Dr. Mayer Zsolt (orvos párbaja a halállal)	P1	93×100
1332.	Zilahy Miklós és Puskás Ilona 25 éves házassági évfordulójára	P1	68×160	1351.	Ex libris Mario De Filippis (világrekord léghajóval)	P1	90×135
1333.	BUÉK Dr. Balogh Lajos (lombokban az új évet tartó tudós)	P1	82×130	1352.	In memoriam Dr. Mayer Zsolt (beteget segítő orvost fenyegető halál)	P1	74×136
1334.	Sikerés jövőt kívánok Várkonyi A. Károly 1999 (40 éves a KBK)	P1	120×178	1353.	Ex libris Mario De Filippis (Svájc–Burma léghajó-világrekord)	P1	80×126
1335.	BUÉK Prosit! Várkonyiék (a kulacs nyakán lovagló alkotó pohárral)	P1	95×130				
1336.	BUÉK Tóth Levente és családja (dobogósok)	P1	77×150				
1337.	BUÉK Várkonyiék (sikerés és sikertelen lőlapok)	P1	92×137				
1338.	Ex libris Dr. Mayer József (in memoriam Kékesi László)	P1	76×120				
1999.							
1339.	Castellum parvum Várkonyiensis Amadé (a „Várkonyi-vár”)	P1	94×120				
1339/a.	Ex libris Tóth Levente (kézben tartott fiatalság)	P1	72×110				
1340.	Ex libris Dr. Mayer József (in memoriam Baross Gábor)	P1	65×92				
1340/a.	BUÉK Prosit! Várkonyi Károly 2000 (négylevelű lóherék) – többféle méretben és színben	P1	84×152, 55×100				
1340/b.	BUÉK Várkonyi Károly (II. Margit dán királynő részére készült)	P1	84×143				
1341.	Üres szám						
1342.	A Kinizsi Pál Ált. Iskola 25 éves	P1					
1342/a.	Szeretettel köszönti születésnapján a KBK-t Várkonyi (A.) Kácsi bácsi (40-es számon guruló)	P1	95×140				
1343.	KBK 40. Lelkes tagokat, sikert! Várkonyi A. Károly (poharat emelő 40-es szám)	P1	80×115				
1343/a.	BUÉK DEÁSZ nyomda	P1	50×75				
1344.	BUÉK 2000 Veres Ferenc (televíziót nevelő férfialak)	P1	83×100				
1344/a.	BUÉK Várkonyi Zsolt	P1					
1345.	Ex libris Várkonyi Zsolt (in memoriam Leonardo da Vinci)	P1	120×170				
1345/a.	Ex libris Kerékgyártó Kálmán (árnyóíás ellen tollal hadakozó férfi)	P1	85×133				
2000.							
1346.	Ex libris Pescara Giubileo 2000 (pályázat)	P1					
1346/a.	Ex libris Dr. Czuriga István kardiológus főorvos (szív formájú óra szerkezetét javító férfi)	P1	47×80				

Várkonyi Károly grafikája, op. 1353 (adatok a jegyzékben)

1354.	A „várudvar” fái („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	145×98
1355.	A lakrészünk („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	150×90
1356.	BUÉK 2001 Várkonyi Zsolt (célba lövő újév)	P1	50×90
1357.	BUÉK 2001 Várkonyiék (galambroptetés)	P1	78×110
1357/a.	Az én lakótornyom („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	125×95
1358.	BUÉK Pilula Patika	P1	
1358/a.	Ahol a betörők betörték („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	135×95
1359.	BUÉK Dr. Zinner Tibor	P1	
1359/a.	A reggeli „vár” hangulata („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	145×95

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1360.	BUÉK Várkonyi Károly (II. Margit dán királynő részére)	P1		2001.			
1361.	BUÉK Antalóczy Attila (szárnyas hordón ülő férfi)	P1		1373/a.	Ex libris Király Zoltán (in memoriam Csokonai)	P1	67×87
1362.	BUÉK Kósa Lajos polgármester (kulacsos hajdú Debrecen címerével)	P1	83×143				
1363.	BUÉK Dr. Balogh Lajos (köszöntőre emelt pohár)	P1	65×90				
1363/a.	Happy New Year! Robert Várkonyi 2001 (poharat emelő kéz)	P1	60×112				
1364.	Üres szám						
1365.	BUÉK Kerékgyártó Kálmán (tollal a pénzeszsák ellen)	P1	82×120	<i>Várkonyi Károly grafikája, op. 1373/a (adatok a jegyzékben)</i>			
1366.	Nagyvárad Nelli és Sándor Csaba Zsolt házasságot kötnek 2000. július 7-én (házassági értesítő I.; szív, két galamb)	P1	85×109				
1367.	Nagyvárad Nelli és Sándor Csaba Zsolt fészket raknak 2000. július 7-én (házassági értesítő II.; fészket rakó fecskék)	P1	80×115	1374.	Búcsú a XX. századtól I. (háborús jelenet)	P1	
1368.	Részvénytulajánítás II. Margit dán királynő édesanyjának halála alkalmából	P1		1375.	Ex libris Mario De Filippis, Frutti di Bacco (vár előterében sarkánnyal küzdő ifjú, kétoldalt szőlőfürtök)	P1	100×195
1368/a.	Látkép a strandfürdővel („Búcsú Szántótól”-sorozat)	P1	127×75	1376.	Búcsú a XX. századtól II.	P1	
1369.	BUÉK Adorján Csongorné	P1		1376/a.	Ilosvai Selymes Péter: Toldi Miklós (illusztráció)	P1	145×205
1370.	BUÉK Várkonyiék	P1	80×110	1377.	Várkonyi Zsolt és felesége köszöntése (búcsú: 2001. 05. 21.) – többféle méretben	P1	107×173, 70×110
1371.	BUÉK Dr. Mayer József (kisgyerek talicskával)	P1	85×117	<i>Szöveg: Várkonyi Zsolt, szerkesztette: Vasné dr. Tóth Kornélia</i>			
1372.	Üres szám						
1373.	Kellemes ünnepeket kíván Dr. Mayer József (karácsonyfa párral)	P1	85×125				

HÍREK

MESTERSÉGE: GRAFIKUS – 120 éve született Gönczi Gebhardt Tibor (1902–1994) Munkácsy Mihály-díjas grafikus. Szakmai fortélyok, stílusok, technikák címmel nyílt tárlat 2022. június 25-én a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban, mely meghosszabbítva december 4-ig látogatható. Részletek itt olvashatók: <https://mkvm.hu/mestersege-grafikus-120-eve-szulett-gonczy-gebhardt-tibor/>.

2022 júniusában Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusán *Fények és árnyak* címmel nyílt Takács Gábor és Balázs László kiállítása, előbbi ex libris alkotóként, utóbbi bőrplasztikáival és bőrmetszeteivel szerepelt.

2022. július 14-én nyílt *Gyulai Líviusz (1937–2021): Időutazások* című tárlata a Szolnoki Galériában. Ezen a grafikusművész több mint 170 műve és személyes, munkájához kötődő tárgyak is láthatók voltak október 2-ig.

2022. július 21-én avatták fel az idén 20 éve elhunyt *Varga Mátyás* (Budapest, 1910. december 1. – Szeged, 2002. október 28.)

grafikusművész, Kossuth-díjas díszlettervező bronz fejszobrát – Abonyi Grantner Jenő alkotását – Szegeden, a Dóm téri Nemzeti Emlécsarnokban.

2022. augusztus 19. – szeptember 2. közt volt az ajkai Nagy László Városi Művelődési Központban Baranyai Ferenc, Bodnár Imre, Jáger Réka és Kapolcsi Kovács Csaba grafikusok kiállítása *Kapcsolódások* címmel.

2022. augusztus 21-én a *Molnár Icsu István* grafikusművész alkotásaiból rendezett tárlatot Pataki Gábor művészettörténész mutatta be a zuglói Moha Házban. A képek augusztus 7–21. közt voltak megtekinthetők.

Nagy László Lázár grafikusművész születésének évfordulója alkalmából 2022. szeptember 9-én Cegléd Város Önkormányzata és a Tetz Alapfokú Művészeti Iskola megemlékezést szervezett a városháza udvarán a városi Pantheonnál.

Perei Zoltán (1913–1992) grafikus halálának 30. évfordulója alkalmából dr. Arató Antal ny. könyvtárigazgató megjelentetett egy albumot a művész életművéről, melynek kamarakiállításal egybekötött bemutatója 2022. szeptember 16-án volt a hatvani Ady Endre Könyvtárban.

Budapesten, a Körösi Körgalériában 2022. szeptember 17-én – az Ars Sacra Fesztivál keretében – *A fény felé* címmel nyílt kiállítás a Kőbányai Képző- és Iparművészek Egyesülete művészeinek szakrális témájú alkotásaiból, köztük szerepelt Kőhegyi Gyula *Szent Erzsébet gyógyít* című sorozata.

2022. október 6-án az ajkai KBK tárlatát Radó Andrásné anyagából *Betűtől a könyvjegyig* címmel Radó László, a Tihanyi Bencés Iskola igazgatója nyitotta meg a Városi Múzeumban.

A festő poéta: Tichy Gyula, a magyar szimbolizmus mesétere címmel rendez kamarakiállítást a Magyar Nemzeti Galéria 2022. október 27. – 2023. február 12. között. Tichy Gyula több ex librist is alkotott. (<https://mng.hu/kiallitasaink-2022-ben/>)

90 éve, 1932 decemberében alakult meg a *Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete*, a MEGE, az elnök Lyka Károly, az ügyvezető elnök dr. Arady Kálmán, a főtítkár Pinterits Tibor voltak. Folyóiratot is megjelentettek, a *MEGE Kisgrafikát* (1937–1944). Az egyesület tevékenységének a II. világháború vetett véget.

Összeállította: Vasné dr. Tóth Kornélia

Nagy Árpád fametszete, X2 (1937), 87×54

KÜLFÖLDI HÍREK, PÁLYÁZATOK

2022 májusában az orosz–ukrán háború kapcsán, az ukrán nép iránti szolidaritásból nyílt kiállítás „*Ha szólnak a fegyverek, hallgatnak a műsák*”. *Ex librisek Ukrajnából* címmel a Burgk-kastély múzeumában Németországban. A szeptember elejéig megtekinthető tárlaton 120 eredeti ex libris szerepelt, főként kortárs ukrán alkotóktól.

A lengyelországi *Ostrów Wielkopolski*-ben megrendezett *XVIII. Nemzetközi Kisgrafikai és Ex libris Verseny* eredményhirdetése 2022. szeptember 3-án volt. A pályázatra 1363 alkotás érkezett a világ 38 országából, 409 művésztől, köztük hazánkban Molnár Icsu István, Havasi Tamás, Havasi Panna Flóra, Réti András és Pál Csaba munkái szerepeltek a kiállításon.

A XXXIX. FISAE-KONGRESSZUS KIÁLLÍTÁSAIBÓL

2022. szeptember 11–18. közt Kaliforniában mindössze 50 körüli résztvevővel, de sikeresen lezajlott a XXXIX. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszus, melyre főleg Észak-Amerikából érkeztek. A magyarok közül Molnár Icsu István, Havasi Tamás, Havasi Panna Flóra, Balajti Károly stb. küldtek be grafikákat a pályázatokra, többük műve kiállításra került. A kongresszus weboldala: <https://bookplate2022.org/>.

A San Franciscó-i Kaliforniai Könyvklub szeptember 12-én nyíló, december 30-ig látogatható tárlata bemutatja a *George Steiner (1929–2020)* emléke előtt tisztelgő pályázat legjobb alkotásait. A beérkezett művek online is megtekinthetők ezen a linken: <https://bookplate2022.org/george-steiner-gallery>.

A kortárs ex libris művészethez kapcsolódó kiállítás *Ex libris: a jelenkori világ könyvjegyművészete* címmel nyílt szeptember 13-án az Amerikai Könyvkötők Múzeumában (The American Bookbinders Museum, San Francisco), melyen 33 ország 146 művésze által készített grafikák szerepelnek, erről itt olvashatnak: https://bookbindersmuseum.org/event/opening-reception-for-ex-libris/?event_date=2022-09-13.

E tárlatok a későbbiekben vándorkiállításokként több intézményben bemutatásra kerülnek majd.

Virtuális kiállításokként érdeklődésre tarthat számot a folyamatosan frissülő *online galéria* (<https://bookplate.org/gallery>) a *jelen század művészetéről*, a magyar alkotók közt Dudics Mónika, Havasi Tamás és Orosz István grafikáival.

Részletesebb, képes beszámoló a *FISAE Newsletter* 194–196. számaiban olvasható.

Vasné dr. Tóth Kornélia

A XL. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszust (2024) – a 2022-es kongresszuson a delegációk ülésén született döntés alapján – a Katalán Ex libris Egyesület rendezheti meg Palma de Mallorca helyszínnel.

MAGYAR-FINN EX LIBRIS KIÁLLÍTÁS HELSINKIBEN

A Liszt Intézet – Helsinki Magyar Kulturális Központ és a Suomen Exlibrisyhdistys finn ex libris egyesület együttműködésével 2022. október 6-án *Kulttuurihistoriaa pienoisgrafiikkaa. Unkarin ja Suomen modernien exlibristen värikäs kuvasto* (Kultúrtörténet a kisgrafikákon. A modern magyar és finn ex librisek sokszínű képi világa) címmel magyar–finn ex libris kiállítás nyílt Finnországban a kulturális központban, melynek magyar anyagát kurátorként Vasné dr. Tóth Kornélia biztosította az *Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek* (Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Kossuth Kiadó, 2016) című albumszerű kötetéhez készült 22 grafikai táblával. A finn ex libriseket

Buday György fametszete, X2 (1932), 60×44

Erkki Tuominen, a finn egyesület elnöke válogatta. A megnyitón a magyar kurátor tárlatbemutató szövege finnre fordítva

hangzott el, majd Olli Ylönen – a finn egyesület alelnöke – előadását hallgathatták meg az érdeklődők. A kiállítás november 25-ig tekinthető meg.

További részletek itt olvashatók: <https://culture.hu/hu/helsinki/esemenyek/kulturtortenet-a-kisgrafikakon-a-modern-magyar-es-finn-ex-librisek-sokszinu-kepi-vilaga>.

Az *Alytus, litván kulturális főváros 2022. Hidak építése* címmel meghirdetett nemzetközi ex libris pályázatra október 10-ig beérkezett művekből 2022. október 27-étől rendez kiállítást a Jurgis Kunčinas Közkönyvtár Alytusban. Forrás: http://www.alytus.mvb.lt/images/pdf/ekslibrisu_konkurso_2022_nuostatai.pdf.

Az olaszországi Bodio Lomnagó-i Városi Könyvtár az Olasz Ex Libris Egyesülettel (A.I.E.) együttműködve meghirdeti 12. Nemzetközi Ex Libris Versenyét 2022–2023-ra, melynek témája – Carlo Collodi fő műve nyomán – Pinokkió alakja. A pályázatra csak hagyományos technikával készült művekkel lehet nevezni 2022. december 31-ig. Részletek itt olvashatók: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5403049113062935&set=a.5403050926396087>.

A Malborki Vármúzeum (Lengyelország) által meghirdetett 28. Nemzetközi Modern Exlibris Biennáléra az alkotások beküldési határideje 2023. január 20. A kiállítás megnyitóra és díjkiosztóra 2023. június 3-án kerül sor. További információk elérhetők itt: <https://zamek.malbork.pl/wydarzenia/the-28th-international-biennial-exhibition-of-modern-exlibris-malbork-2023-858>.

Oroszországban *Ex libris – Oroszország – 2023* címmel nemzetközi ex libris versenyt hirdetnek Jekatyerinburg város alapításának 300. évfordulója alkalmából. Beküldési határidő: 2023. február 15. Részletek: www.knigoluby.ru.

Összeállította: V. T. K

LAPSZEMLE

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, 2022/1.

Vén Zoltán *Paradigma, paradoxon, parafrázis, parakmé* (2019) című gazdagon illusztrált kötetét röviden ismerteti a lapban Michael Gryksa, a könyv borítóját is bemutatva. Vén Zoltán egy grafikáját is közli a lapszemlénél, mely többek között a *Kisgrafika* folyóirat 2021/1–4. számairól ad rövid tartalmi áttekintést.

Knižní značka, 2022/1. és 2022/2.

Bartolomej Rudas részletesen szemlézi a *Kisgrafika* folyóirat 2022/1., illetve a 2. számát, rövid tartalmi ismertetést nyújtva az egyes cikkekről.

A cseh dr. Rudolf Příbyš (1936–2013) kiterjedt – mintegy 150 ezer (!) darabos – ex libris kollekciója foglalkozásához kapcsolódóan számos orvosi vonatkozású könyvjegyet tartalmazott. A gyűjteményről szóló cikk illusztrációjaként a cseh lap 2022/1. számában szerepel Nagy László Lázár a Nemzetközi Vöröskeresztre és Henri Dunant-ra utaló grafikája. Az újság borítója belső felén Fery Antal orvosi ex librise látható dr. Bakondi Béla nevére.

Exlibris Aboensis (Nro 118), 2022/2.

A finn újságban Tauno Piironen kétoldalas cikkben köszönti a 2021-ben 80 éves Vén Zoltán grafikusművészt. Röviden ír szakmai munkásságáról, számos grafikáját, illetve a *Paradigma, paradoxon, parafrázis, parakmé* (2019) című grafikai albumának borítóját is közli – utóbbi egyúttal a cikk címéül is szolgál.

Az újság hátsó belső borítóján is szerepel magyar vonatkozású ex libris Nemes Irmától és Radványi-Román Károlytól.

A lap közepén szép összeállítás látható főként angol szecessziós könyvjegyekből.

AGRIA, 2022 tavasz

Szakolczay Lajos *A grafika eleganciája* címmel méltatja Ürmös Péter grafikai munkásságát, és a teljes lapot Ürmös grafikai illusztrálják.

Veszprém megyei hírportál, 2022. május 2.

Az ajkai ex libris gyűjtő múzeumi felajánlása címmel Tisler Anna cikke az ajkai Krajcsi Tiborné az Iparművészeti Múzeumnak juttatott kisgrafika-ajándékozásáról ír.

Heves megyei hírportál, 2022. május 15.

K. B. L.: *Apróvá varázsolt valóság a Hatvani Galéria falain* címmel olvashatunk a kisgrafikai biennálén elhangzott megnyitóról.

Hatvani Hírlap.hu, 2022. május 19.

Rimán Alexandra *Hazai és határon túli alkotók munkái is érkeztek a biennáléra* címmel ír a hatvani biennáléről.

OSZK blog, 2022. május – 2022. október

Ex libris gyűjtők, gyűjtemények címmel indított sorozatában Vasné dr. Tóth Kornélia *Elekes Vencel, Erdélyi István, Fülöp Irén, Füzes Miklós, Galambos Ferenc és Gáspár Andor* ex libris gyűjteményét mutatja be, sok képpel illusztráltan. A cikkek olvashatók itt: <https://nemzetikonyvtar.blog.hu/>, és egy ideig az *Index* internetes hírportál blogján is elérhetők voltak.

szegedma.hu, 2022. július 21.

Zádori Bence *Szobrot állítottak Varga Mátyás díszlettervezőnek a szegedi Dóm téren* című cikkében tudósít a címben jelzett eseményről. Grantner Jenő alkotását július 21-én avatták föl a Nemzeti Emlécsarnokban.

delmagyar.hu, 2022. augusztus 31.

Koós Kata *Jubileumot ünnepeltek az ex librisek őrzői – Galéria* címmel ad betekintést a szegedi KBK-nak a Somo gyi-könyvtárban rendezett évfordulós ex libris kiállításáról.

Összeállította: V. T. K

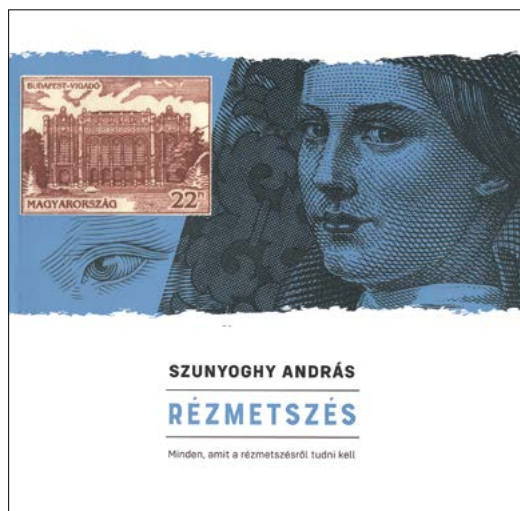

Kopasz Márta: Szeged, linómetszet, X3 (1977), 90×93

KÖNYVESPOLC

Rézmetszés

Idén jelent meg a Kreatív Képzőművészet-sorozatban, az MMA Kiadó gondozásában Szunyoghy András újabb kötete *Rézmetszés. Minden, amit a rézmetszésről tudni kell* (Budapest, 2022) címmel, melyet a szerző az ünnepi könyvhéten dedikált.

A kiadvány végigveszi, milyen szerszámok és kellékek kellenek a metszéshez, majd bemutatja a rajzkészítés és a tervezés fázisait. Illusztrációként a rézkarc és rézmetszés nagyjai közül Albrecht Dürer, a 20–21. századból többek között Vagyóczky Károly, Horváth Endre, Füle Mihály, Vertel József, Müller Árpád, Rékassy Csaba és Vén Zoltán alkotásai szerepelnek. A szerző Szunyoghy saját bélyegterveiből is bemutat néhányat. Az egyszerű példaktól az összetettegig egyaránt gazdag szemléltetést nyújtó kötetet ajánlom a grafika iránt érdeklődők figyelmébe!

Vasné dr. Tóth Kornélia

EGYESÜLETI HÍREK

Szomorúan tudatjuk a hírt, hogy a KBK sok évtizeden át lelkes tagja, a neves ex libris gyűjtő és szakíró, dr. Semsey Andor (1917–1986) felesége, **dr. Semsey Andorné Valkó Ilona** (1919. november 2. – 2022. szeptember 15.) 102 éves korában elhunyt. Nyugodjon békében!

Kőhegyi Gyula grafikája, C2+C3+C5, op. 98 (1972), 45×117

Áldott, szép karácsonyt és boldog új évet kívánunk minden kedves olvasónknak!

SUMMARY

Dr. Kornélia Tóth Vas: Recalling the 60 Years of the Hungarian Journal Kisgrafika

The *Kisgrafika* (formerly named *KBK Bulletin*, *Kisgrafika Bulletin*), the journal of the Hungarian Association of Friends of Small Graphic celebrates its 60th anniversary in October 2022. The journal has been playing an important role in the international ex libris life alongside other small graphic, ex-libris themed journals published abroad. It aims to cultivate the genre of small graphic, give information about major events and competitions in Hungary and abroad.

Mária Szabó Pad: Fabula Animae – Soulstories. The Exhibition of Csaba Kapolcsi Kovács

At the exhibition of Csaba Kapolcsi Kovács, which opened at the end of May 2022 in the Municipal Museum of Ajka, 26 graphics were on display depicting people from Kapos: life-stories condensed into pictures. Every illustration shows the unique point of view, style and humor characteristic of the graphic artist.

Dr. Hilda Horváth: Guardians of Ex-libris – 30 Years of the 60-Year-Old KBK of Szeged in the Somogyi Library

On 30th August 2022, an exhibition entitled *Guardians of Ex-libris – 30 Years of the 60-Year-Old KBK of Szeged in the Somogyi Library* opened in Szeged, organized by the the local small graphic group. The opening was held by museologist Róbert Ujszászi. In front of a large audience, Mária Rácz gave a slide show of the history of the KBK.

Dr. Kornélia Tóth Vas: Mining on Small Graphics

In the thematic mining exhibition in Dorog, various phases of the process of mining can be seen with the help of small graphics. A part of the pictures depicts mining buildings and structures on the surface of the earth. The works on display are engravings, postcards and – mainly – bookplates.

Dr. Hilda Horváth: Károly Józsa (1872–1929)

Károly Józsa, born in Szeged, was a prominent painter and graphic artist of Art Nouveau. His original name was Károly Jakobovits. He made posters, illustrations, caricatures, postcards and bookplates. He travelled a lot in Europe, and his works were featured in several renowned exhibitions.

Dr. Kornélia Tóth Vas: Bookplates of Famous Collectors in the National Széchényi Library. Mrs. Ilona Déry-Herz (1886–1972)

Ilona Herz moved to Szeged on the occasion of her marriage and joined the association of small graphic collectors. She had a collection of thousands of bookplates, including ca. 150 ex-libris to her name in a large variety of topics. She ordered numerous bookplates from Hungarian graphic artists (e.g. György Buday, Endre Vadász and Ferenc Bordás from Szeged) as well as artists from abroad.

Zsolt Várkonyi – Dr. Kornélia Tóth Vas: The Opus List of the Small Graphics of Károly Várkonyi (VIII.)

On the occasion of the approaching 20th anniversary of the death of Károly Várkonyi (1913–2001), we publish his entire small graphic opus list in the journal *Kisgrafika* (since 1/2021). The present issue contains the final part of his works. The list was compiled by Zsolt Várkonyi – the artist's son – based on the extant graphics and the artist's notes. The text was edited and prepared for publication by Dr. Kornélia Tóth Vas.

News, Press Review, Books, Society Matters

Nelly Degouy Acket grafikája, 72×47

Kolozsváry Sándor grafikája, 122×75

Vadász Endre rézkarca, C3, op. 131 (1936), 107×85

Vadász Endre rézkarca, C3, op. 92 (1935), 107×75